

PRAVILNIK O OCENJIVANJU UČENIKA U SREDNJEM OBRAZOVANJU I VASPITANJU

(*"Sl. glasnik RS", br. 10/2024*)

Predmet Pravilnika

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se način, postupak i kriterijumi ocenjivanja uspeha iz pojedinačnih predmeta, izbornih programa (u daljem tekstu: predmet) i vladanja i druga pitanja od značaja za ocenjivanje učenika i odraslih u srednjem obrazovanju i vaspitanju (u daljem tekstu: učenik).

Svrha i principi ocenjivanja

Član 2

Osnovna svrha ocenjivanja je da unapređuje kvalitet procesa učenja.

Ocenjivanje je sastavni deo procesa nastave i učenja kojim se stalno prati ostvarivanje propisanih ciljeva, ishoda, standarda postignuća učenika i kompetencija iz standarda kvalifikacija, kao i napredovanja učenika u razvijanju kompetencija u toku savladavanja školskog programa.

Ocenjivanje je kontinuirana pedagoška aktivnost kojom se kod učenika razvija aktivan odnos prema učenju, podstiče motivacija za učenje, razvijaju radne navike, a učenik se osposobljava za objektivnu procenu sopstvenih postignuća i postignuća drugih učenika, pri čemu razvija određeni sistem vrednosti.

Ocenjivanjem se obezbeđuje poštovanje opštih principa sistema obrazovanja i vaspitanja utvrđenih zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: Zakon).

Kako bi se omogućila efikasnost učenja, nastavnik se rukovodi sledećim principima pri ocenjivanju:

- 1) pouzdanost: označava usaglašenost ocene sa utvrđenim, javnim i preciznim kriterijumima ocenjivanja;
- 2) valjanost: ocena iskazuje efekte učenja (ostvarenost ishoda, angažovanje i napredovanje učenika);
- 3) raznovrsnost načina ocenjivanja: izbor odgovarajućih i primena različitih metoda i tehnika ocenjivanja kako bi se osigurala valjanost, pouzdanost i objektivnost ocena;
- 4) redovnost i blagovremenost ocenjivanja, obezbeđuje kontinuitet u informisanju učenika o njihovoj efikasnosti u procesu učenja i efekat ocene na dalji proces učenja;
- 5) ocenjivanje bez diskriminacije i izdvajanja po bilo kom osnovu;
- 6) uvažavanje individualnih razlika, obrazovnih potreba, uzrasta, prethodnih postignuća učenika;
- 7) objektivnost u ocenjivanju prema utvrđenim kriterijumima.

Predmet i vrste ocenjivanja

Član 3

Učenik se ocenjuje iz predmeta i vladanja, u skladu sa Zakonom i ovim pravilnikom.

Ocena je opisna i brojčana.

Praćenje razvoja i napredovanja učenika u dostizanju ishoda i standarda postignuća, kao i napredovanje u razvijanju kompetencija u toku školske godine obavlja se formativnim i sumativnim ocenjivanjem.

Formativno ocenjivanje, u smislu ovog pravilnika, jeste redovno i plansko prikupljanje relevantnih podataka o napredovanju učenika, postizanju propisanih ishoda i ciljeva i postignutom stepenu razvoja kompetencija učenika. Sastavni je deo procesa nastave i učenja i sadrži povratnu informaciju nastavniku za dalje kreiranje procesa učenja i preporuke učeniku za dalje napredovanje i evidentira se u pedagoškoj dokumentaciji nastavnika.

Pod pedagoškom dokumentacijom, u smislu ovog pravilnika, smatra se elektronska i/ili pisana dokumentacija nastavnika koja sadrži: lične podatke o učeniku i njegovim individualnim svojstvima koja su od značaja za postignuća, podatke o proveru postignuća, angažovanju učenika i napredovanju, datim preporukama, ponašanju učenika i druge podatke od značaja za rad sa učenikom i njegovo napredovanje.

Na osnovu podataka prikupljenih formativnim ocenjivanjem mogu se izvesti ocene koje se unose u knjigu evidencije o obrazovno-vaspitnom radu, koja se vodi u elektronskom i/ili štampanom formatu (u daljem tekstu: dnevnik rada), u skladu sa kriterijumima propisanim ovim pravilnikom.

Pod podacima, u smislu ovog pravilnika, podrazumevaju se podaci o znanjima, veštinama, angažovanju, samostalnosti i odgovornosti prema radu, a u skladu sa školskim programom.

Sumativno ocenjivanje, u smislu ovog pravilnika, jeste vrednovanje postignuća učenika na kraju programske celine, modula ili na kraju prvog i drugog polugodišta, iz predmeta i vladanja.

Najmanje jednom u toku polugodišta, škola na sednicama odeljenskih veća vrši evidenciju i procenu sumativnog ocenjivanja, o čijim rezultatima obaveštava roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika učenika (u daljem tekstu: roditelj).

Ocene dobijene sumativnim ocenjivanjem su, po pravilu, brojčane i unose se u dnevnik rada i u pedagošku dokumentaciju.

Formativno i sumativno ocenjivanje deo su jedinstvenog procesa ocenjivanja zasnovanog na unapred utvrđenim kriterijumima.

Ocena

Član 4

Ocena predstavlja objektivnu i pouzdanu meru ostvarenosti propisanih ciljeva, ishoda učenja, standarda postignuća i razvijenih kompetencija, kao i napredovanja i razvoja učenika i pokazatelj je kvaliteta i efikasnosti zajedničkog rada nastavnika, učenika i škole u celini.

Ocena je javna i saopštava se učeniku odmah po sprovedenom postupku ocenjivanja, sa obrazloženjem.

Ocnom se izražava:

- 1) ostvarenost ciljeva, kao i propisanih, odnosno prilagođenih standarda postignuća, dostizanje ishoda i stepena razvijenosti kompetencija u toku savladavanja programa predmeta;
- 2) angažovanje učenika u nastavi;
- 3) napredovanje u odnosu na prethodni period;
- 4) preporuka za dalje napredovanje učenika.

Ostvarenost ciljeva, kao i propisanih, odnosno prilagođenih standarda postignuća, dostizanje ishoda i razvijanje kompetencija u toku savladavanja programa predmeta procenjuje se na osnovu: ovladanosti pojmovnom strukturom i terminologijom; razumevanja, primene i vrednovanja naučenih postupaka i procedura i rešavanja problema; rada sa podacima i informacijama; interpretiranja, zaključivanja i donošenja odluka; veština komunikacije i izražavanja u različitim formama; ovladanosti motoričkim veštinama; izvođenja radnih zadataka.

Angažovanje učenika obuhvata: aktivno učestvovanje u nastavi, odgovoran odnos prema postavljenim zadacima, saradnju sa drugima i pokazano interesovanje i spremnost za učenje i napredovanje.

Napredovanje u odnosu na prethodni period iskazuje se ocenom, čime se uvažava ostvarena razlika u dostizanju kriterijuma postignuća.

Preporuka za dalje napredovanje učenika jasno ukazuje učeniku na to šta treba da poboljša u narednom periodu i sastavni je deo povratne informacije uz ocenu.

Brojčane ocene su: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1).

Učeniku se ne može umanjiti ocena iz predmeta zbog odnosa učenika prema vannastavnim aktivnostima ili neprimerenog ponašanja u školi ili u drugim organizacijama u kojima se ostvaruje obrazovno-vaspitni rad.

Kriterijumi brojčanog ocenjivanja

Član 5

Kriterijum je objektivna mera na osnovu koje se procenjuje uspešnost učenika u ostvarivanju obrazovnih ishoda i razvijanju kompetencija. Kriterijumi su definisani tako da uključuju i elemente opštih i međupredmetnih kompetencija i usaglašavaju se sa ishodima predmeta i modula.

Jedinstveni kriterijumi za brojčano ocenjivanje za pojedinačne nastavne predmete, utvrđuju se na nivou stručnih veća škole.

Član 6

Ocenu odličan (5) dobija učenik koji je u stanju da:

- 1) primenjuje znanja, uključujući i metodološka, u složenim i nepoznatim situacijama; samostalno i na kreativan način objašnjava i kritički razmatra složene sadržinske celine i informacije; procenjuje vrednost teorija, ideja i stavova;
- 2) bira, povezuje i vrednuje različite vrste i izvore podataka;
- 3) formuliše pretpostavke, proverava ih i argumentuje rešenja, stavove i odluke;
- 4) rešava probleme koji imaju i više rešenja, vrednuje i obrazlaže rešenja i primenjene postupke;
- 5) izražava se na različite načine (usmeno, pisano, grafički, praktično, likovno i dr.), uključujući i korišćenje informacionih tehnologija i prilagođava komunikaciju i način prezentacije različitim kontekstima;
- 6) vlada motoričkim veštinama koje zahtevaju složenije sklopove pokreta, brzinu i visok stepen koordinacije; vlada motoričkim veštinama tako što kombinuje, reorganizuje sklopove pokreta i prilagođava ih specifičnim zahtevima i situacijama tako da dela efikasno;
- 7) samostalno izvršava složene radne zadatke poštujući standardizovanu proceduru, zahteve bezbednosti i očuvanja okoline, pokazuje inicijativu i prilagođava izvođenje, način rada i sredstva novim situacijama;
- 8) doprinosi grupnom radu produkcijom ideja, inicira i organizuje podelu uloga i zadataka; uvažava mišljenja drugih članova grupe i pomaže im u realizaciji njihovih zadataka, posebno u situaciji "zastoja" u grupnom radu; fokusiran je na zajednički cilj grupnog rada i preuzima odgovornost za realizaciju produkata u zadatom vremenskom okviru;
- 9) utvrđuje prioritete i rizike i na osnovu toga planira i organizuje kratkoročne i dugoročne aktivnosti i određuje potrebno vreme i resurse;
- 10) kontinuirano pokazuje zainteresovanost i odgovornost prema sopstvenom procesu učenja, uvažava preporuke za napredovanje i realizuje ih.

Član 7

Ocenu vrlo dobar (4) dobija učenik koji je u stanju da:

- 1) logički organizuje i samostalno tumači složene sadržinske celine i informacije;
- 2) povezuje sadržaje i koncepte iz različitih oblasti sa situacijama iz života;
- 3) poredi i razvrstava različite vrste podataka prema više kriterijuma istovremeno;
- 4) zauzima stavove na osnovu sopstvenih tumačenja i argumenata;
- 5) ume da analizira problem, izvrši izbor odgovarajuće procedure i postupaka u rešavanju novih problemskih situacija;
- 6) izražava se na različite načine (usmeno, pisano, grafički, praktično, likovno i dr.), uključujući i korišćenje informacionih tehnologija i prilagođava komunikaciju zadatim kontekstima;
- 7) vlada motoričkim veštinama koje zahtevaju složenije sklopove pokreta, brzinu i visok stepen koordinacije;

- 8) samostalno izvršava složene radne zadatke prema standardizovanoj proceduri, bira pribor i alate u skladu sa zadatkom i zahtevima bezbednosti i očuvanja zdravlja i okoline;
- 9) planira dinamiku rada, organizuje aktivnosti u grupi, realizuje sopstvene zadatke imajući na umu planirane zajedničke produkte grupnog rada;
- 10) planira i organizuje kratkoročne i dugoročne aktivnosti, utvrđuje prioritete i određuje potrebno vreme i resurse;
- 11) kontinuirano pokazuje zainteresovanost za sopstveni proces učenja, uvažava preporuke za napredovanje i uglavnom ih realizuje.

Član 8

Ocenu dobar (3) dobija učenik koji je u stanju da:

- 1) razume i samostalno objašnjava osnovne pojmove i veze između njih;
- 2) razvrstava različite vrste podataka u osnovne kategorije prema zadatom kriterijumu;
- 3) ume da formuliše svoje stavove, procene i odluke i objasni način kako je došao do njih;
- 4) bira i primenjuje odgovarajuće postupke i procedure u rešavanju problemskih situacija u poznatom kontekstu;
- 5) ume jasno da iskaže određeni sadržaj u skladu sa zahtevom i na odgovarajući način (usmeno, pisano, grafički, praktično, likovno i dr.), uključujući korišćenje informacionih tehnologija;
- 6) izvodi osnovne motoričke veštine ugledajući se na model (uz demonstraciju);
- 7) samostalno izvršava rutinske radne zadatke prema standardizovanoj proceduri, koristeći pribor i alate u skladu sa zahtevima bezbednosti i očuvanja zdravlja i okoline;
- 8) izvršava dodeljene zadatke u skladu s ciljevima, očekivanim produktima i planiranom dinamikom rada u grupi; uvažava članove tima i različitost ideja;
- 9) planira i organizuje kratkoročne aktivnosti i određuje potrebno vreme i resurse;
- 10) pokazuje zainteresovanost za sopstveni proces učenja, uvažava preporuke za napredovanje i delimično ih realizuje.

Član 9

Ocenu dovoljan (2) dobija učenik koji je u stanju da:

- 1) poznaje i razume ključne pojmove i informacije i povezuje ih na osnovu zadatog kriterijuma;
- 2) usvojio je odgovarajuću terminologiju;
- 3) zaključuje direktno na osnovu poređenja i analogije sa konkretnim primerom;
- 4) sposoban je da se opredeli i iskaže stav;
- 5) primenjuje odgovarajuće postupke i procedure u rešavanju jednostavnih problemskih situacija u poznatom kontekstu;
- 6) ume jasno da iskaže pojedinosti u okviru određenog sadržaja, držeći se osnovnog zahteva i na odgovarajući način (usmeno, pisano, grafički, praktično, likovno i dr.), uključujući i korišćenje informacionih tehnologija;
- 7) vlada osnovnim motoričkim veštinama i realizuje ih uz podršku;
- 8) uz instrukcije izvršava rutinske radne zadatke prema standardizovanoj proceduri, koristeći pribor i alate u skladu sa zahtevima bezbednosti i očuvanja zdravlja i okoline;
- 9) izvršava dodeljene zadatke isključivo na zahtev i uz podršku ostalih članova grupe; uvažava članove tima i različitost ideja;
- 10) planira i organizuje kratkoročne aktivnosti na osnovu zadatih uslova i resursa;
- 11) povremeno pokazuje zainteresovanost za sopstveni proces učenja, a preporuke za napredovanje realizuje uz stalno praćenje.

Član 10

Ocenu nedovoljan (1) dobija učenik koji ne ispunjava kriterijume za ocenu dovoljan (2) i ne pokazuje zainteresovanost za sopstveni proces učenja, niti napredak.

Član 11

Izborni programi verska nastava i građansko vaspitanje, ocenjuju se opisno na osnovu ostvarenosti ciljeva, ishoda, postignuća i angažovanja.

Uvažavanje individualnih razlika prilikom ocenjivanja

Član 12

Ocenjivanje se obavlja uz uvažavanje sposobnosti učenika, stepena spretnosti i umešnosti.

Učenik sa izuzetnim sposobnostima, koji stiče obrazovanje i vaspitanje na prilagođen i obogaćen način primenom individualnog obrazovnog plana, ocenjuje se na osnovu ostvarenosti ciljeva i ishoda, standarda postignuća, kao i na osnovu angažovanja.

Učenik koji ima teškoće u učenju usled socijalne uskraćenosti, smetnji u razvoju, invaliditeta i drugih razloga i kome je potrebna dodatna podrška u obrazovanju i vaspitanju, ocenjuje se na osnovu ostvarenosti ciljeva i standarda postignuća prema planu individualizacije ili u toku savladavanja individualnog obrazovnog plana.

Učenik iz stava 3. ovog člana koji stiče obrazovanje i vaspitanje uz prilagođavanje načina rada, prostora i uslova, ocenjuje se na osnovu svog angažovanja i stepena ostvarenosti ciljeva i propisanih standarda postignuća, na način koji uzima u obzir njegove jezičke, motoričke i čulne mogućnosti, kao i druge specifične teškoće.

Učenik iz stava 3. ovog člana koji stiče obrazovanje i vaspitanje uz prilagođavanje i izmenu sadržaja i ishoda obrazovno-vaspitnog rada, ocenjuje se na osnovu svog angažovanja i stepena ostvarenosti prilagođenih ciljeva i ishoda obrazovno-vaspitnog rada.

Učeniku koji stiče obrazovanje i vaspitanje po individualnom obrazovnom planu, a ne ispunjava zahteve po prilagođenim ciljevima i ishodima obrazovno-vaspitnog rada, revidira se individualni obrazovni plan.

Način i postupak ocenjivanja

Član 13

Radi planiranja rada i daljeg praćenja napredovanja učenika, nastavnik na početku školske godine procenjuje stepen razvijenosti kompetencija učenika u okviru određene oblasti, predmeta, modula ili teme od značaja za nastavu u toj školskoj godini (u daljem tekstu: inicijalno procenjivanje).

Kada se nastava realizuje prema dualnom modelu obrazovanja, nastavnik - koordinator učenja kroz rad, sprovodi inicijalno procenjivanje u saradnji sa instruktorom iz kompanije u kojoj se odvija učenje kroz rad.

Pripremu za realizaciju inicijalnog procenjivanja nastavnik sprovodi u saradnji sa nastavnicima istog predmeta.

Rezultat inicijalnog procenjivanja ne ocenjuje se brojačno, ali se učeniku daje povratna informacija o postignućima.

Rezultati inicijalnog procenjivanja koriste se i kao podatak za dalje unapređivanje rada škole u oblasti nastave i učenja.

Član 14

Ocenjivanje se ostvaruje primenom različitih metoda i tehnika, koje nastavnik bira u skladu s kriterijumima ocenjivanja i prilagođava potrebama i razvojnim specifičnostima učenika.

Ocenjivanje praktične nastave i vežbi u stručnom obrazovanju, ostvaruje se i procenom praktičnog znanja, veština i kompetencija učenika u procesu izrade praktičnog rada, samostalnosti u izradi praktičnog rada, upotrebe instrumenata, materijala, alata i drugih sredstava, upotrebe stručne terminologije, primene mera bezbednosti i zdravlja na radu prema sebi, drugima i okolini. Usmenim i pismenim ispitivanjem proverava se poznavanje i razumevanje postupka izvođenja zahtevane radnje a posmatranjem procesa izrade radnog zadatka uz pomoć različitih instrumenata/protokola za posmatranja, ocenjuje se tačnost/ispravnost, brzina i preciznost izvođenja radnje.

Nastavnik - koordinator učenja kroz rad ocenjuje učenike na osnovu prikupljenih podataka o postignućima učenika od instruktora i neposrednim uvidom u realizaciju učenja kroz rad i rezultate procene praktičnih veština koji se sprovode kod poslodavca ili u školi.

Postignuća učenika ocenjuju se i na osnovu aktivnosti i rezultata rada, kao što su:

- 1) izlaganje i predstavljanje (umetnički nastupi, sportske aktivnosti, izložbe radova, rezultati istraživanja, izveštaji, učešće u debati i diskusiji, dizajnerska rešenja, praktični radovi, učešće na takmičenjima i smotrama i dr.);
- 2) produkti rada (modeli, makete, poster, grafički radovi, crteži, eseji, domaći zadaci, prezentacije i dr.);
- 3) učešće i angažovanje u različitim oblicima grupnog rada i na projektima, uključujući i interdisciplinarnе projekte;
- 4) učešće u aktivnostima samovrednovanja i vršnjačkog vrednovanja;
- 5) zbirka odabranih učenikovih radova - portfolio i dr.

Jedinstveni kriterijumi ocenjivanja utvrđuju se na nivou stručnih veća u okviru istog i/ili srodnih predmeta i usvajaju se na pedagoškom kolegijumu. Ocenjivanje iz istog predmeta u jednoj školi izvodi se na osnovu istih kriterijuma i uporedivih instrumenata ocenjivanja.

Član 15

Raspored pisanih provera dužih od 15 minuta upisuje se u dnevnik rada i objavljuje se za svako odeljenje na oglasnoj tabli škole, odnosno na zvaničnoj internet strani škole, četiri puta u toku školske godine prema godišnjem planu rada škole.

Rasporedom iz stava 1. ovog člana može da se planira najviše jedna provera u danu, odnosno najviše tri provere iz stava 1. ovog člana tokom nedelje.

Raspored iz stava 1. ovog člana, utvrđuje odeljenjsko veće na preporuku pedagoškog kolegijuma.

Raspored može da se menja na predlog nastavnika, uz saglasnost odeljenjskog veća. Promenu rasporeda utvrđuje direktor. Izmenjeni raspored objavljuje se na isti način kao i raspored iz stava 1. ovog člana.

Nastavnik je dužan da obavesti učenike o nastavnim sadržajima koji će se proveravati prema rasporedu iz stava 1. ovog člana, najkasnije pet dana pre provere.

Član 16

Provera, praćenje i vrednovanje postignuća učenika obavlja se na svakom času.

Učenik u toku časa može da bude samo jedanput ocenjen.

Ocena dobijena posle pisane provere postignuća upisuje se u dnevnik rada u roku od osam dana od dana provere.

Ako posle pisane provere postignuća, više od polovine učenika jednog odeljenja koji su radili pisanu proveru, dobije nedovoljnu ocenu, pisana provera se poništava i ponavlja za učenika koji je dobio nedovoljnu ocenu i za učenika koji nije zadovoljan ocenom.

Provera iz stava 4. ovog člana ponavlja se samo jedanput i može da bude organizovana na času dopunske nastave. Prilikom planiranja ponovljene provere, nastavnik je u obavezi da poštuje odredbe člana 15. stav 2. ovog pravilnika.

Pre organizovanja ponovljene provere, nastavnik je dužan da održi dopunsku nastavu, odnosno da organizuje dopunski rad.

Učenik i roditelj, ima pravo na obrazloženje ocene, kao i pravo uvida u rad učenika (pisane radove, pisane i kontrolne zadatke, testove znanja, proizvode praktičnog rada, prezentacije i dr.) na osnovu koga je ocena data.

Nastavničko, odeljenjsko i stručna veća planiraju, prate i analiziraju ocenjivanje i predlažu mere za unapređivanje kvaliteta ocenjivanja i postignuća učenika. U okviru mera za unapređivanje kvaliteta ocenjivanja i postignuća učenika utvrđuje se plan organizovanja dopunske nastave sa učenicima koji imaju teškoće u savladavanju programa iz pojedinih predmeta.

Za učenika koji je opravdano odsutan sa nastave duže od 15 radnih dana u kontinuitetu, škola je dužna da napravi plan ocenjivanja i da o njemu obavesti učenika i roditelja, imajući u vidu najbolji interes učenika.

Zaključna ocena iz predmeta

Član 17

Učenik se ocenjuje najmanje tri puta u polugodištu.

Izuzetno, ukoliko je nedeljni fond predmeta manji od dva časa, učenik se ocenjuje najmanje dva puta u polugodištu.

Zaključnu ocenu utvrđuje odeljenjsko veće na predlog predmetnog nastavnika.

Zaključna ocena je brojčana i utvrđuje se na osnovu svih ocena od početka školske godine i sagledavanja razvoja, napredovanja i angažovanja učenika i prikupljenih podataka u pedagoškoj dokumentaciji nastavnika.

Zaključna ocena iz izbornog programa verska nastava je: ističe se, dobar i zadovoljava.

Zaključna ocena iz izbornog programa građansko vaspitanje je: veoma uspešan i uspešan.

Učeniku muzičke i baletske škole se na kraju drugog polugodišta zaključuje godišnja ocena iz glavnog predmeta. Ukoliko je godišnja ocena pozitivna, učenik polaže godišnji ispit iz glavnog predmeta.

Na godišnjem ispitu iz glavnog predmeta, zaključnu ocenu utvrđuje komisija većinom glasova od ukupnog broja članova komisije, u skladu sa Zakonom, na osnovu pokazanog znanja i veštine na ispitu, godišnje ocene na kraju drugog polugodišta i ostvarenosti propisanih ciljeva i ishoda. Ocena komisije je konačna, odnosno, ne utvrđuje se na odeljenjskom veću.

Učenik muzičke ili baletske škole polaže godišnji ispit i iz predmeta utvrđenog planom i programom nastave i učenja, na način propisan st. 7. i 8. ovog člana.

Učeniku koji nije ocenjen najmanje tri puta iz predmeta u toku polugodišta, ne može se utvrditi zaključna ocena, izuzev u slučaju kada zbog ugroženosti bezbednosti i zdravlja učenika i zaposlenih nije moguće oceniti učenika potreban broj puta.

Izuzetno od stava 10. ovog člana, ako je nedeljni fond časova predmeta manji od dva časa, učeniku se može utvrditi zaključna ocena ako je ocenjen najmanje dva puta u polugodištu. U slučaju kada zbog ugroženosti bezbednosti i zdravlja učenika i zaposlenih nije moguće oceniti učenika potreban broj puta, učeniku se može utvrditi zaključna ocena ako je ocenjen jednom u polugodištu.

Predmetni nastavnik koji nije utvrdio propisan broj ocena u toku polugodišta, obavezan je da učeniku koji redovno pohađa nastavu, a nema propisani broj ocena, sprovede ocenjivanje na redovnom času ili času dopunske nastave u toku trajanja polugodišta (u toku poslednje nedelje nastave) uz prisustvo odeljenjskog starešine, člana stručnog veća, stručnog saradnika (pedagoga ili psihologa) ili grupe učenika.

Ako predmetni nastavnik, iz bilo kojih razloga, nije u mogućnosti da organizuje čas iz stava 12. ovog člana, škola je dužna da obezbedi odgovarajuću stručnu zamenu.

U okolnostima kada dva ili više nastavnika predlažu jedinstvenu ocenu:

- 1) predlog zaključne ocene iz predmeta određuje se kao aritmetička sredina predloga zaključnih ocena svakog od nastavnika i na osnovu usaglašavanja mišljenja dva ili više nastavnika u odnosu na utvrđene kriterijume;
- 2) ne može se predložiti pozitivna ocena ukoliko nastavnik jednog dela predmeta predlaže nedovoljnu ocenu.

Zaključna ocena za uspeh iz predmeta ne može da bude manja od:

- 1) odličan (5), ako je aritmetička sredina svih pojedinačnih ocena najmanje 4,50;
- 2) vrlo dobar (4), ako je aritmetička sredina svih pojedinačnih ocena od 3,50 do 4,49;
- 3) dobar (3), ako je aritmetička sredina svih pojedinačnih ocena od 2,50 do 3,49;
- 4) dovoljan (2), ako je aritmetička sredina svih pojedinačnih ocena od 1,50 do 2,49.

Zaključna ocena za uspeh iz predmeta, po pravilu, je nedovoljan (1), ako je aritmetička sredina svih pojedinačnih ocena manja od 1,50.

Zaključna ocena za uspeh iz predmeta može izuzetno da bude i najveća pojedinačna ocena upisana u dnevnik, dobijena bilo kojom tehnikom provere postignuća.

Odeljenjsko veće može da promeni predlog zaključne ocene predmetnog nastavnika isključivo uz obrazloženje prema kriterijumima utvrđenim ovim pravilnikom.

Odeljenjsko veće utvrđuje novu ocenu glasanjem.

Utvrđena ocena iz stava 19. ovog člana, evidentira se u dnevniku rada uz napomenu, a u zapisniku odeljenjskog veća šire se obrazlaže.

Zaključna ocena utvrđena na odeljenjskom veću upisuje se u dnevnik rada u predviđenu rubriku.

Član 18

Zaključna ocena iz samostalnog modula utvrđuje se na kraju drugog polugodišta.

Ukoliko učenik ima nedovoljnu zaključnu ocenu iz samostalnog modula na kraju prvog polugodišta nastavnik je dužan da organizuje dopunsku nastavu za pripremu učenika i sprovede ocenjivanje u vezi sa popravljanjem ocene uz prisustvo odeljenjskog starešine ili stručnog saradnika ili na času dopunske nastave u toku trajanja polugodišta.

Član 19

Učeniku koji na kraju prvog polugodišta nije ocenjen, u skladu sa posebnim zakonom, iz jednog ili više predmeta zbog odsustvovanja sa nastave, ne utvrđuje se opšti uspeh na kraju prvog polugodišta.

Učeniku iz stava 1. ovog člana u rubriku u okviru obrasca evidencije, odnosno obrasca javne isprave u kojoj se ističe opšti uspeh, unose se reči: "uspeh nije utvrđen".

Učeniku kojem je u prvom polugodištu zaključena ocena iz predmeta, a koji u drugom polugodištu nije ocenjen, pre upućivanja na razredni ispit škola može, imajući u vidu najbolji interes učenika, da omogući ocenjivanje u skladu sa posebnim zakonom.

Ocenjivanje vladanja učenika

Član 20

Vladanje učenika ocenjuje se brojačno, najmanje dva puta u toku polugodišta, kao i na kraju polugodišta i utiče na opšti uspeh.

Vladanje učenika na dužem kućnom i bolničkom lečenju, učenika koji stiče srednje obrazovanje i vaspitanje kod kuće i učenika za kojeg je organizovana nastava na daljinu, ocenjuje se.

Vladanje vanrednog učenika ne ocenjuje se.

Na ocenu iz vladanja ne utiču ocene iz predmeta.

Škola je u obavezi da kontinuirano prati, analizira, blagovremeno preduzima mere u cilju razvijanja odgovornog ponašanja učenika i svih učesnika u obrazovno-vaspitnom procesu.

Kriterijumi za utvrđivanje brojčane ocene iz vladanja u toku polugodišta

Član 21

Na ocenu iz vladanja u toku školske godine, utiču vaspitne i vaspitno-disciplinske mere izrečene za lakše povrede učenika propisane opštim aktom ustanove, za teže povrede obaveza učenika i za povrede zabrane, propisane Zakonom, kao i to koliko je puta učenik bio osnovano udaljen iz neposrednog obrazovno-vaspitnog rada koji obuhvata obaveznu nastavu i ostale oblike obrazovno-vaspitnog rada.

1. Za izrečenu meru ukor odeljenjskog starešine učeniku se utvrđuje ocena iz vladanja - vrlo dobro (4)
2. Za izrečenu meru ukor odeljenjskog veća učeniku se utvrđuje ocena iz vladanja - dobro (3)
3. Za izrečenu meru ukor direktora učeniku se utvrđuje ocena iz vladanja - zadovoljavajuće (2)
4. Za izrečenu meru ukor nastavničkog veća učeniku se utvrđuje ocena iz vladanja - nezadovoljavajuće (1)

Učeniku koji neopravdano izostaje sa nastave, utvrđuje se ocena iz vladanja u toku prvog i drugog polugodišta, ukoliko nakon blagovremeno preduzetih mera i aktivnosti pojačanog vaspitnog rada i obaveštavanja roditelja, nije došlo do pozitivne promene u ponašanju učenika.

Ocenu iz vladanja primerno (5) dobija učenik koji je ostvario sledeće uslove:

- Ističe se u ispunjavanju školskih obaveza koje se odnose na nastavu i druge oblike rada, osim u situacijama opravdane sprečenosti;
- Predstavlja primer za ugledanje u odnosima koje uspostavlja sa zaposlenima u školi i učenicima;
- Ističe se u razvoju i negovanju atmosfere drugarstva i konstruktivnog rešavanja konflikata u vršnjačkoj populaciji;

- Svojim ponašanjem i inicijativama koje pokreće promoviše pozitivne vrednosti, humanost, solidarnost i odgovornost prema sebi, drugima i okruženju;

Ocenu iz vladanja vrlo dobro (4) dobija učenik koji je ostvario sledeće uslove:

- Neopravdano je izostao sa nastave osam časova;
- Ispunjava školske obaveze koje se odnose na nastavu i druge oblike rada, osim u situacijama opravdane sprečenosti;
- Pokazuje korektnost u odnosu prema zaposlenima u školi i učenicima;
- Prihvata i primenjuje pravila u negovanju atmosfere drugarstva i konstruktivnog rešavanja konflikata u vršnjačkoj populaciji;
- Preuzima odgovornost za svoje postupke, odnosno koriguje svoje ponašanje nakon opomene ili izrečene vaspitne mere.

Ocenu iz vladanja dobro (3) dobija učenik koji je ostvario sledeće uslove:

- Neopravdano je izostao sa nastave najviše petnaest časova;
- Povremeno postoje situacije kada ga je potrebno opominjati na ispunjavanje školskih obaveza koje se odnose na nastavu i druge oblike rada;
- Povremeno postoje situacije kada ga je potrebno opominjati na obaveznost korektnog ponašanja prema zaposlenima u školi i učenicima; Povremeno postoje situacije kada ga je potrebno opominjati na pravila u negovanju atmosfere drugarstva i konstruktivnog rešavanja konflikata u vršnjačkoj populaciji;
- Prihvata odgovornost za svoje ponašanje i koriguje ga u pojačanom vaspitnom radu.

Ocenu iz vladanja zadovoljavajuće (2) dobija učenik koji ispunjava sledeće uslove:

- Neopravdano je izostao sa nastave najviše dvadeset pet časova;
- Učestalo ga je potrebno opominjati na ispunjavanje školskih obaveza koje se odnose na nastavu i druge oblike rada;
- Učestalo ga je potrebno opominjati na obaveznost korektnog ponašanja prema zaposlenima u školi i učenicima, pri čemu uglavnom izostaje korekcija ponašanja;
- Učestalo ga je potrebno opominjati na pravila u negovanju atmosfere drugarstva i konstruktivnog rešavanja konflikata u vršnjačkoj populaciji, pri čemu uglavnom izostaje korekcija ponašanja;
- Uglavnom ne prihvata odgovornost za svoje ponašanje, zbog čega izostaje korekcija ponašanja u pojačanom vaspitnom radu;

Ocenu nezadovoljavajuće (1) dobija učenik koji ispunjava sledeće uslove:

- Neopravdano je izostao sa nastave više od dvadeset pet časova;
- I pored opomena i pojačanog vaspitnog rada ne ispunjava školske obaveze koje se odnose na nastavu i druge oblike rada;
- Učestalo krši pravila korektnog ponašanja prema zaposlenima u školi i učenicima, pri čemu izostaje korekcija ponašanja;
- Učestalo krši pravila u negovanju atmosfere drugarstva i konstruktivnog rešavanja konflikata u vršnjačkoj populaciji, pri čemu izostaje korekcija ponašanja;
- Ne prihvata odgovornost za svoje ponašanje, odnosno kršenje pravila;
- Ne popravlja svoje ponašanje nakon pojačanog vaspitnog rada.

Član 22

Škola je u obavezi da evidentirane izostanke učenika utvrdi kao opravdane ili neopravdane odmah, a najkasnije u roku od osam dana od dana povratka učenika na nastavu.

Zaključna ocena iz vladanja

Član 23

Ocena iz vladanja na kraju prvog i drugog polugodišta jeste brojčana, i to: primerno (5), vrlo dobro (4), dobro (3), zadovoljavajuće (2) i nezadovoljavajuće (1), i svaka od navedenih ocena utiče na opšti uspeh učenika.

Na ocenu iz stava 1. ovog člana, utiču vaspitne i vaspitno-disciplinske mere izrečene za lakše povrede učenika propisane opštim aktom ustanove, za teže povrede obaveza učenika i za povrede zabrane, propisane Zakonom, kao i to koliko je puta učenik bio osnovano udaljen iz neposrednog obrazovno-vaspitnog rada koji obuhvata obaveznu nastavu i ostale oblike obrazovno-vaspitnog rada.

Zaključnu ocenu iz vladanja utvrđuje odeljenjsko veće na predlog odeljenjskog starešine na kraju prvog i drugog polugodišta, na osnovu sagledavanja ličnosti i ponašanja učenika u celini, procenjivanjem njegovog ukupnog ponašanja i izvršavanja obaveza propisanih Zakonom i izrečenih vaspitnih ili vaspitno-disciplinskih mera, preduzetih aktivnosti i njihovih efekata, a naročito na osnovu njegovog odnosa prema:

- 1) školskim obavezama i sopstvenim pravima i obavezama;
- 2) drugim učenicima;
- 3) zaposlenima u školi i drugim organizacijama u kojima se ostvaruju pojedini oblici obrazovno-vaspitnog rada;
- 4) imovini škole, imovini drugih lica ili organizacijama u kojima se ostvaruju nastava ili pojedini oblici obrazovno-vaspitnog rada;
- 5) zaštiti i očuvanju životne sredine;
- 6) društveno-korisnom radu i humanitarnim aktivnostima.

Prilikom zaključivanja ocene, odeljenjsko veće uzima u obzir i angažovanje učenika u vannastavnim aktivnostima, u skladu sa školskim programom (slobodne aktivnosti, učenička zadruga, zaštita životne sredine, zaštita od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja, društveno-koristan rad i humanitarne aktivnosti i programi prevencije drugih oblika rizičnog ponašanja, kulturna aktivnost škole), procenjivanjem njegovog ponašanja i izvršavanja obaveza propisanih Zakonom.

Ocena iz vladanja popravljiva se na predlog odeljenjskog starešine najkasnije na kraju prvog ili drugog polugodišta kada učenik pokazuje pozitivne promene u svom ponašanju i prihvata odgovornost za svoje postupke nakon ukazivanja na neprimereno ponašanje ili kroz pojačani vaspitni rad, nakon izrečene vaspitne, odnosno vaspitno-disciplinske mere.

Ukoliko je došlo do pozitivnih promena u ponašanju učenika, njegova zaključna ocena iz vladanja može biti veća od aritmetičke sredine svih utvrđenih ocena.

Ukoliko je došlo do negativnih promena u ponašanju učenika, njegova zaključna ocena iz vladanja može biti manja od aritmetičke sredine svih utvrđenih ocena.

Ocenjivanje na ispitu

Član 24

Ocena na ispitu utvrđuje se na osnovu ostvarenosti propisanih ciljeva, ishoda, standarda postignuća učenika i standarda kvalifikacija, većinom glasova ukupnog broja članova komisije, u skladu sa Zakonom. Ocena komisije je konačna, odnosno, ne utvrđuje se na odeljenjskom veću.

Učenik može dnevno da polaže ispit samo iz jednog predmeta.

Opšti uspeh učenika

Član 25

Opšti uspeh učenika utvrđuje se u skladu sa Zakonom.

Opšti uspeh ne utvrđuje se učeniku koji ima nedovoljnu ocenu iz predmeta ili je neocenjen iz predmeta do okončanja postupka ocenjivanja.

Opisna ocena iz predmeta ne utiče na opšti uspeh učenika.

Opšti uspeh ne utvrđuje se ni u slučaju kada je učenik neocenjen iz predmeta koji se ocenjuje opisnom ocenom.

Obaveštavanje o ocenjivanju

Član 26

Na početku školske godine nastavnik je dužan da na primeren način obavesti učenika o propisanim ciljevima, standardima postignuća i ishodima učenja.

Na početku školske godine učenici i roditelji se obaveštavaju o kriterijumima, načinu, postupku, dinamici, rasporedu ocenjivanja predmeta i vladanja.

Odeljenjski starešina je obavezan da blagovremeno, a najmanje četiri puta u toku školske godine, na primeren način obaveštava roditelje o postignućima učenika, napredovanju, motivaciji za učenje i napredovanje, vladanju, redovnosti pohađanja nastave i drugim pitanjima od značaja za obrazovanje i vaspitanje.

Evidencija o uspehu učenika

Član 27

Nastavnik u postupku ocenjivanja prikuplja i beleži podatke o postignućima učenika, procesu učenja, napredovanju i razvoju učenika tokom godine u dnevniku rada i svojoj pedagoškoj dokumentaciji u skladu sa Zakonom i ovim pravilnikom.

Podaci uneti u pedagošku dokumentaciju koriste se za potrebe informisanja roditelja, prilikom odlučivanja po prigovoru ili žalbi na ocenu i u procesu samovrednovanja i eksternog vrednovanja kvaliteta rada ustanove.

Završne odredbe

Član 28

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o ocenjivanju učenika u srednjem obrazovanju i vaspitanju ("Službeni glasnik RS", br. 82/15, 59/20 i 95/22).

Član 29

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".